

TILVÆKST Grovfoder nr. 21, 4. august 2022

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i majs
- Aktuelt i foderroer
- Etablering af kløvergræsudlæg i august
- Før høstbesøg
- **REGLER OG TILSKUD**
- Omlægning af græsmarker
- Obligatorisk målrettede efterafgrøder
- Udbringning af husdyrgødning (organisk gødning) i efteråret

MARK

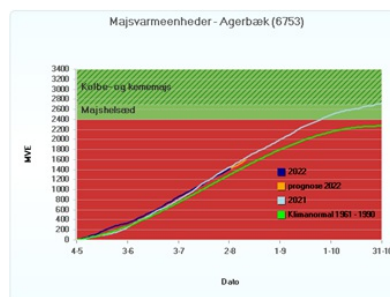
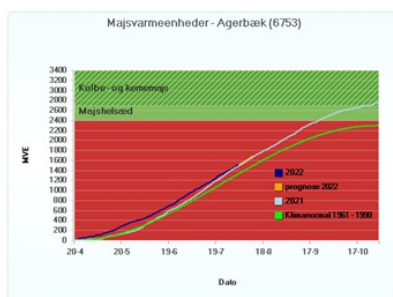
Aktuelt i majs

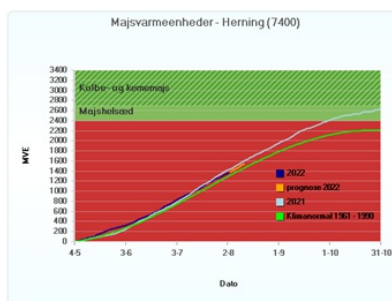
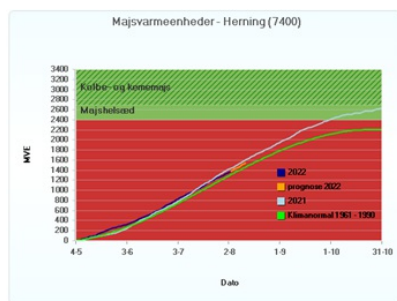
Af planterådgiver Vivi Ernsten

Majsens blomstring er i fuld gang. Heldigvis ser det ud til, at der generelt er tilstrækkelig vand i jorden til at sikre god bestøvning. Bladsvampe breder sig så småt, men angreb er stadig på et lavt niveau.

Majsvarmeenheder og afgrødeudvikling

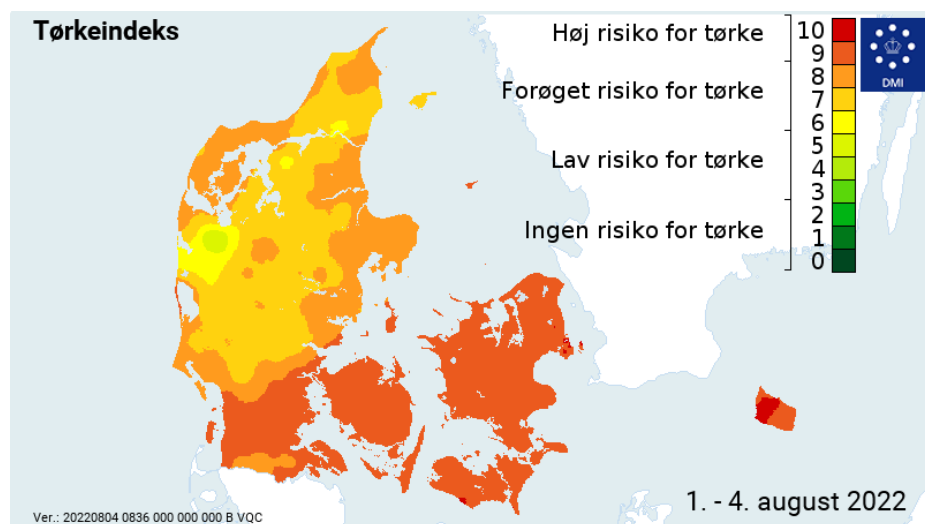
De akkumulerede majsvarmeenheder (MVE) for majs sået henholdsvis den 20. april og den 5. maj på lokaliteterne Agerbæk og Herning viser, at årets MVE ligger meget tæt på summen på samme tidspunkt i 2021. Hvor majsens i år har fået en bedre start end sidste år, har sommerperioden indtil nu derimod været lidt køligere, og blomstringen, som er i gang i øjeblikket, ligger da også nogenlunde normalt – måske dog til den lidt sene side.

Figur 1 Majsvarmeenheder (MVE) for majs i Agerbæk og Herning, sået 20. april henholdsvis 5. maj. (Kilde: SEGES)

Selvom DMI's tørkeindeks, se figur 2, viser værdier fra 6 til 9 i SAGROs område, er det vores indtryk, at der er så megen fugt til rådighed, at blomstring og bestøvning forløber tilfredsstillende. Det er ret få steder, hvor tørkeskader i kanten af marken observeres. Vanding er fortsat aktuel.

Figur 2 DMI tørkeindeks pr. 3. august (Kilde: DMI)

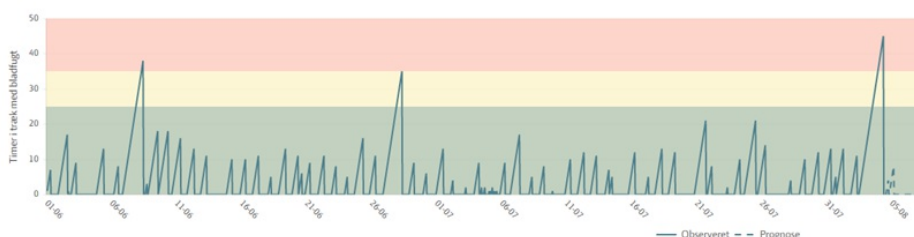
Bladsvampe

Fugtige betingelser og temperaturer fra 15-20 °C er ideelle for majsøjeplet, som også ses brede sig i markerne, men angrebene er stadig på et lavt niveau. I markerne, som følges i registreringsnettet i Sydvestjylland, er der fundet op til 60 procent planter med angreb, men med meget lav dækning. På de fleste lokaliteter er der ikke fundet angreb af majsøjeplet.

På nuværende tidspunkt anbefales bekæmpelse, hvis mere end 60 procent af planterne har angreb på bladet, der støtter kolben. Der skal samtidig have været mindst én risikoperiode (mindst 36 sammenhængende timer med bladfugt) for at udløse bekæmpelse. I upløjede marker med forfrugt majs er risikoen for kraftige angreb højere. Nogen bekæmpelsestærskel er ikke kendt, men bekæmpelse vurderes aktuel, hvis 20 procent af planterne har angreb på bladet, der støtter kolben. Generelt vurderes der pt. kun at være et begrænset bekæmpelsesbehov.

Du kan følge udviklingen i bladsvampene her.

Majsøjeplet

Figur 3 Antal hændelser med bladfugt – og varighed – fra den 1. juni til 3. august i majsafgrøde i Gørding, som følges i registreringsnet. (Kilde: CropManager, SEGES)

Bemærk, at modellen, som ligger bag "Antal timer i træk med bladfugt", kun angiver, at bladfugt i mere end 36 timer er kritisk for smittespredning, men at den ikke giver noget svar på, hvor mange hændelser, der skal til for at få en forøget risiko.

Vær dog opmærksom på, at beslutning om evt. bekæmpelse skal træffes inden sprøjtefristen, som er vækststadium 65 (fuld blomstring) for Opera og Comet Pro og vækststadium 69 (afsluttet blomstring) for Propulse.

Du kan læse mere om midler og doser i TILVÆKST Grovfoder nr. 19.

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Foderroer bør behandles mod bladsvampe fra sidst i juli. Har du endnu ikke sprøjtet mod svampesygdomme, bør du følge udviklingen i dine marker og vurdere, hvornår behandlingen skal udføres. Det anbefales at behandle senest i næste uge.

Følg udviklingen af bladsvampe i registreringsnet – og i dine egne marker

Bladsvampene registreres udelukkende på Sydsjælland, Lolland og Falster. Alligevel er det godt at følge med i registreringerne, at vi her i Jylland ofte ser den samme udvikling som østpå med nogen tids forsinkelse.

Pga. det lidt køligere sommervejr indtil videre ses det, at bederust er den mest udbredte bladsygdom, hvorimod angreb af meldug og Ramularia er mere sporadiske. Dette kan også forventes her i Jylland, om end den større afstand mellem roemarkerne nok gør, at udbredelsen bliver lidt langsommere end østpå. Er sygdommen først etableret i marken, kan spredningen i afgrøden gå temmelig hurtig. Følg derfor udviklingen og iværksæt behandling senest, når samlet 5 procent af planterne er angrebet af én sygdom.

Bekæmpelse af bladsvampe i foderroer

Kun Comet Pro og Amistar Gold er godkendt til svampebekæmpelse i foderroer. I TILVÆKST Grovfoder nr. 19 skrev jeg, at Propulse SE 250 muligvis ville blive tilladt at anvende allerede i år, men Miljøstyrelsen har meddelt, at det bliver først lovligt fra 2023.

Comet Pro anses for at være det bedste middel til bekæmpelse af bladsvampene, og behandlingen skal derfor primært ske med dette produkt. For at begrænse risikoen for resistensudvikling hos svampene, anbefales det dog kun at anvende Comet Pro én gang pr. vækstsæson, hvorfor Amistar Gold skal anvendes i T2 ved splitbehandling. Forslag til bekæmpelsesstrategi ses i tabel 1 nedenfor.

Splitsprøjtning anbefales især ved tidlige angreb, ved vedvarende højt smittetryk og i afgrøder, som skal høstes sent. Det vil stadig være relevant at anvende splitstrategien ved sprøjtning i denne eller næste uge for marker, som først skal høstes i november (eller senere), mens det i øvrige tilfælde anbefales at nøjes med én behandling. Det anbefales at behandle senest i uge 32. Behandlingsfristen er for Comet Pro 28 dage og for Amistar Gold 35 dage.

Tabel 1 Bekæmpelsesstrategi for bladsvampe i foderroer

"Tidspunkt"		Middel	Dosis [l/ha]	Pris [kr./ha]
Splitsprøjtning	T1 Første splitspr. / uge 31-32	Comet Pro	0,30-0,35	98-114
	T2 Anden splitspr. / uge 34-35 (T2 = T1 + 3 uger)	Amistar Gold	0,50	150
Én sprøjtning	T1 Uge 31 – 32	Comet Pro	0,40-0,60	130-195
Én sprøjtning	T1 Uge 31 – 32	Amistar Gold	0,70-0,80	210-240

Da roerne har en kraftig bladmasse, bør du anvende en forholdsvis stor væskemængde. Anvend mindst 200-250 l/ha vand og sprøjt gerne om morgenen på saftspændte planter. Undgå at køre for hurtigt, da det giver en dårligere nedtrængning i den bladrige afgrøde og dermed en dårligere dækning; se forslag til sprøjteteknik i tabel 2 nedenfor.

Tabel 2 Sprøjteteknik i foderroer, svampebekæmpelse og bekæmpelse af bladlus

Dyse / farve	Væskemængde [l/ha] ved 3,0 bar	
	5,0 km/t	6,5 km/t
025 / lilla	240	IKKE velegnet
03 / blå	288	222
04 / rød	384	295

Etablering af kløvergræsudlæg i august

Udlæg af kløvergræs i august med/uden dæksæd af vinterhvede har for mange igennem en del år været den første prioritet ved valg af etableringsmetode. Ved omhyggelig og rettidig etablering giver metoden da også nogle gode udlægsmarker, som giver et stort udbytte i første brugsår. Pga. ændrede regler er brug af dæksæd ikke længere så relevant.

Såtidspunkt

Da græsserne i kløvergræsblandingerne etablerer sig med forskellig hastighed, er det optimale såtidspunkt ikke det samme for alle kløvergræsblandinger. Generelt er etablering i perioden 10.-20. august passende for de fleste kløvergræsblandinger. I tabel 3 er vist en oversigt over det optimale etableringstidspunkt for en række almindeligt udbredte kløvergræsblandinger. Bor du på en kølig lokalitet i den centrale del af Jylland eller allerlængst mod nord, bør du nok planlægge etableringen efter, at den optimale periode – og seneste såtidspunkt – hos dig er fem dage tidligere.

Strandsvingel etablerer sig meget langsomt, og kløvergræsblandinger med stort indhold af strandsvingel er derfor bedst egnede til forårsudlæg i dæksæd.

Tabel 3 Anbefalet etableringstidspunkt for kløvergræsblandinger

Blanding		Såtidspunkt ²⁾	
		Optimalt	Seneste
Kløvergræs	Sydvestjyden®, Sydvestjyden Rød®, 22, 35, 45, 46 m.fl. ¹⁾	15.-20. august	25. august
	21, 24, 25, 26	10.-15. august	20. august
	Sydvestjyden Struktur®, 36, 37, 40, 41, 49, 50	1.-10. august	15. august
Lucernegræs og ren lucerne	48	Anbefales IKKE	
Rent græs	32, 33	15.-20. august	15. september

1) Blanding 42, 43, 47

2) Bor du på en kold lokalitet, ligger "Optimal"/"Seneste" såtidspunkt fem dage tidligere.

Hvor der er behov for bekæmpelse af kvik eller andet rod ukrudt, er dette forhåbentlig allerede sket. Ellers er det absolut ved at være sidste udkald, så rettidig etablering af det nye udlæg ikke forpasses pga. ventetid på effekt af glyphosat. Nedvisning af evt. spildkorn er ikke nødvendig i pløjede systemer, mens det er absolut påkrævet ved pløjefri etablering. Nedvisning af spildkorn kan vente indtil dagen før jordbehandling.

Foruden etableringstidspunkt påvirkes kløvergræsudlæggets udvikling i etableringsfasen også af vejrliget i ugerne efter såning. Hurtig udvikling fremmes selvfølgelig af tidlig såning, lune temperaturer og moderate nedbørsmængder, mens køligt og nedbørsrigt "efterårsvejr" omvendt hæmmer udviklingen. Fordelen ved tidlig såning er god afgrødeetablering og -udvikling, samt et stort udbytte i første slæt 2023. Udbyttegevinsten ved etablering primo august er omkring 1.000 FEN/ha sammenlignet med såning omkring 1. september. Ulemperne er dog også flere, f.eks.:

- Voldsom ukrudtsvækst / -konkurrence.
- behov for "høst" (slæt eller afgræsning) / afpudsning i efteråret.

Det optimale etableringstidspunkt kender vi først i løbet af efteråret, men det bør altid vurderes i forhold til det enkelte areal.

På egentlige humus- og engarealer kan der være risiko for opfrysning. Små planter er mere udsatte end store planter, så sådanne arealer bør ikke tilsås senere end første uge i august – allersenest omkring 10. august. På lidt køligere arealer med almindelige jordtyper bør der i almindelighed ikke sås senere end 20. august.

Bemærk endvidere, at strandsvingel (blanding Sydvestjyden Struktur®, 36, 37, 40, 41, 49, 50 og diverse blandinger fra f.eks. Barenbrug samt specialblandinger til heste) udvikler sig langsomt i etableringsfasen; disse blandinger bør derfor generelt ikke sås senere end den 15. august. Desuden udvikler lucerne sig også langsomt, hvorfor lucerne og lucernegræs (blanding 48) generelt egner sig bedst til forårsudlæg.

Udsædsmængde

Anvend 25-30 kg/ha frøblanding. Størst udsædsmængde anvendes af græsblandinger med strandsvingel og rajsvingel (blandingerne Sydvestjyden Struktur®, 36, 37, 40, 41, 45, 46, 47, 49 og 50 m.fl.), som har en højere frøvægt end rajræsserne. Under optimale forhold og ikke mindst omhyggeligt udført arbejde kan udsædsmængden reduceres med 15-20 % uden, at det koster udbytte.

Skal der anvendes dæksæd?

Regler

I de seneste år har det været almindelig praksis at etablere kløvergræsudlægget i dæksæd af vinterhvede, fordi afgrøden så har kunnet opfylde en række krav som MFO-græsudlæg og pligtig-/husdyrefterafgrøde.

Med den nye CAP-reform forsvinder begrebet MFO-afgrøde/-græsudlæg, hvorfor ét af de vigtigste argumenter for at iså dæksæd i kløvergræsudlægget er væk. Dernæst er reglerne vedrørende efterafgrøder også ændrede, så afgrøden 'Grønvinterhvede med kløvergræsudlæg' ikke længere kan tælle med som 'tidlig sået vintersæd'. I den nye CAP-reform er der endvidere frem til 2027 udsigt til, at græsmarker i omdrift, der er ældre end to år, kan få et tilskud på 1.500 kr./ha (?). Anvender du dæksæd nu i efteråret 2022, vil markens første "officielle år som græsmark" være i 2024, og det vil først være muligt at opnå de 1.500 kr./ha i tilskud i 2026.

Den eneste situation, der umiddelbart taler for at anvende vinterhvede som dæksæd, er for at holde marken i omdrift, når du omlægger en græsmark til ny græsmark i de første 14 dage af august. I denne situation brydes perioden med græs/foderafgrøde ved at anmelde marken med grønvinterhvede.

Fagligt

Så længe du etablerer din nye udlægsafgrøde rettidigt, er der næppe ret meget udbytte vundet ved at anvende dæksæd. Når du hen i perioden efter "Seneste etablering" (se tabel 3), kan du forvente, at dæksæden bidrager med ekstra udbytte. Dæksæden kan også yde udlægget nogen beskyttelse igennem vinterperioden, så udlægget kommer bedre igennem en vejrmæssig barsk periode. Du skal i så fald anvende en udsædsmængde af vinterhvede på 40-50 kg/ha.

Vinterbyg og vinterrug er mindre egnede som dæksæd og anbefales ikke.

Vintervikke

I øjeblikket skrives der meget om at anvende vintervikke som dæksæd. SEGES henviser bl.a. til forsøg udført i græsblending 47 (30 % rødkløver, 5 % hvidkløver, 33 % rajsvingel, 32 % alm. rajgræs, diploid, middeltidlig, iblandet 10 kg/ha vintervikke, hvor vintervikken bidrager med 380 FEN/ha (60-640 FEN/ha) og 0,79 hkg protein/ha (÷ 18 til +27 gram pr. kg tørstof).

Disse forsøg er imidlertid udført i en ret speciel kløvergræsblending og med tildeling af kun 25 tons kvæggylle eller 50 kg N/ha i handelsgødning til første slæt og er derfor ikke repræsentative for konventionelle slætgræsmarker. Med en pris på udsæden på 250 kr./ha kan de opnåede tørstof- og proteinudbytter, som vintervikken bidrager med, indkøbes billigere og mere sikkert i form af soja.

Etablering af udlægget

Forberedelse af arealet – ukrudt og spildkorn

Det bør være en selvfølge, at rodukrudt som mælkebøtte, skræppe, tidsel og kvik m.fl. er bekæmpet med glyphosat, inden jordbehandlingen påbegyndes. Hvor, der omlægges direkte fra græs til græs, bliver der alligevel ofte alt for hurtigt problemer med rodukrudt, ligesom afgrøderne tit bliver for tynde, da fremspiring og etablering hæmmes af den gamle uomsatte 'græsfælg'. De bedste udlæg fås normalt, når der har været dyrket korn eller andre enårige afgrøder på arealet de seneste et til to – eller flere – år. Græs er ikke en optimal forfrugt til nyt udlæg!

Vil du etablere udlægget uden pløjning, skal du være MEGET opmærksom på mængden af spildkorn. Vi har ofte set nye udlægsmarker, der er blevet for tynde og ødelagte af en alt for tæt bestand af spildkorn. Aktuelt er jorden så fugtig, at spildkorn nok skal spire. Med risiko for at udtørre jorden kan du evt. give marken en LET opharvning i 1½-2 (- max. 3 cm) dybde for at få spildkerner bragt til spiring. Dybere opharvning bør undgås, da der vil gå for lang tid, inden spildplanterne kommer op.

Pløjer du før såning, er det ligeledes vigtigt, at du er omhyggelig med arbejdet. Ploven skal indstilles korrekt, så forplovene lægger kornkerner og ukrudtsfrø ned i bunden af plovfuren. Det er også vigtigt, at du kører så langsomt med ploven, at spildte kerner ikke kastes så langt op på den forrige fure, at de kan spire og bryde igennem.

Billede 1 Her er pløjningen ikke udført omhyggeligt nok, og der er al for meget spildkorn især efter den forreste fure. Marken er heller ikke pakket tilstrækkeligt og fremstår ikke jævn nok. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Billede 2 En noget nær ideel nyudlagt mark. Her er der kun meget lidt spildkorn at se. Dæksæd af vinterhvede og udlægsblanding er blandet sammen og rillesået. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Etablering efter pløjning – undgå udtørring

Kløvergræsudlæg etableres sikkert efter omhyggelig pløjning og såbedstilberedning, som afsluttes med tromling med en tung tromle – evt. en betontromle. Genpakning efter pløjning er vigtig for at sikre den rigtige sådybde på 0,5-1 cm.

Vil du etablere det nye græsudlæg i dæksæd, viser erfaringerne, at det ikke er nødvendigt at så vinterhvede og udlægsblandingen hver for sig. Mange har gode erfaringer med at blande det hele godt sammen og rilleså blandingen, som man vil gøre med kløvergræsblandingen alene.

Efter tromling sås frøene f.eks. ved traditionel rillesåning i 0,5-1 cm's dybde. Dybere såning giver en meget ringe fremspiring af kløverplanter og de småfrøede græsser. Såmaskiner af de nye typer med trykrulle på hvert skær giver nok det allerbedste resultat. På flere af disse maskiner er afstanden mellem skærene dog for stor til at give en ideel, tæt græsmark! Bemærk, at fabrikanter af nogle såmaskiner anbefaler såning med såvel såskær som frøsåkasse.

Efter alm. rillesåning kan der evt. også tromles, hvilket sikrer en god fremspiring under mere tørre forhold. Vær dog altid opmærksom på, at frøene ikke bliver dækket af for meget løs jord, hvilket især er en risiko under tørre forhold og ved for dyb opharvning. Er jorden derimod for fugtig, når du tromler, er der desuden risiko for, at overfladen pakkes for hårdt og derfor ikke kan afdræne tilstrækkeligt hurtigt efter kraftig nedbør efterfølgende. Fordelen ved tromling er dog, at sten trykkes ned, og marken bliver mere fast og derfor bedre vil kunne bære oppe ved første gødningstildeling næste år, og som følge heraf også forbliver jævn.

Billede 3 Såmaskiner med individuel trykrulle til dybderegulering for hver skive er velegnede til såning af kløvergræsudlæg – her en Väderstad Spirit. Bemærk, at efterharven IKKE skal anvendes

ved såning af græsfrø. (Foto: SAGRO)

Det er meget vigtigt, at marken er jævn og fast efter etablering, så du de næste to til fire år har en jævn slætmark. Det betaler sig derfor at være omhyggelig med arbejdet! En måske overset detalje er at køre med så lavt dæktryk som muligt – såvel i for- som bagdæk – under al arbejdet med såbedstilberedning og tromling for at reducere spordannelsen.

Pløjefri etablering

Der kan laves gode kløvergræsudlæg i pløjefri systemer, men det er særdeles vigtigt at have fokus på to områder, der traditionelt har givet store udfordringer:

- Spildkorn
- Ujævne marker

Bekæmpelse af spildkorn er nødvendig. Særligt spildkorn af byg har en aggressiv vækst og er derfor et stort problem ved pløjefri etablering, men også spildkorn af andre kornarter kan ødelægge udlægget. Problemet med spildkorn kan begrænses meget, hvis mejetærskeren er udstyret med avnespreder. Spildkornet bekæmpes bedst ved at bringe det til spiring og herefter bekæmpe med glyphosat en til to dage inden såning. Bliver det så tørt, at spildkornet ikke er spiret, skal du evt. overveje at pløje!

Pløjefri etablering efter en nedvisnet græsmark bør dog undgås, da der er erfaring for, at det nye udlæg ødelægges af fritflueangreb.

Ukrudtsbekæmpelse

Der vil kun undtagelsesvist være behov for at bekæmpe ukrudt ved udlæg i august, når vi først har passeret midten af måneden. Dog kan det på arealer, hvor storkenæb, fuglegræs, enårig rapgræs, hyrdetaske eller andre kraftigt voksende ukrudtsarter dominerer, være behov for at dæmpe ukrudtets vækst med afpudsning eller evt. sprøjtning med Stomp CS.

Afpudsning

Hvor der er ukrudtsarter, "som følger med græsset op" og vokser over græsset, har vi god erfaring med at lade arealet afpudse med en brakpudser af typen 'Spearhead'. Undgå dybere afpudsning end til toppen af græsset. Afpudsning sker bedst på en tør afgrøde, da det afklippede materiale ikke må ligge i klumper efter afpudsningen, men skal fordeles jævnt over arealet.

Gødskning

Der vil normalt ikke være behov for at gødske det nye græsudlæg i efteråret. Dog kan det være aktuelt at tilføre kalium for at sikre overvintringen på arealer, som ikke har fået megen husdyrgødning i årene forud eller på let sandjord, hvor kalium kan være udvasket. Hvor der vurderes at være behov for kaliumtilførsel, kan udspreddning af 150 kg/ha kaliumchlorid (K49/K50) sikre overvintringen og forårsvæksten.

Undtagelsesvist ser vi nye kløvergræsudlæg, som pga. næringsstofmangel ikke vokser til som forventet i sensommer/efterår. Typisk er det på let sandjord efter en regnvejrperiode. Har du sådan et udlæg, som ser lidt bleg og trist ud, skal du ikke vente for længe med at give gødning. Nye regler fra sidste år for anvendelse af handelsgødning i efteråret begrænser den tilladte mængde kvælstof til 15 kg/ha inden 1. oktober. Kun græs- og kløvergræsudlæg udlagt i dæksæd af vintersæd må tilføres kvælstof; 15 kg kvælstof og 50-75 kg kalium pr. ha bør dog være tilstrækkelig til at sætte gang i væksten og sikre overvintringen.

Før høstbesøg

Af planterådgiver Vivi Ernsten

Inden høsten for alvor står for døren, er det oplagt at besøge markerne for at følge op på sæsonen; emnerne er mange – f.eks. græsmarker, afgrødevalg/strategi 2023 og ikke mindst problemukrudt som arter af rodokrudt, alm. hanespore og resistent enårigt rapgræs i majs. Er der arter, som er et begyndende problem, eller arter, som er sluppet igennem ukrudtssprøjtningen, er det værd at notere det til den kommende sæson. Kontakt din planterådgiver for et besøg inden høst.

Omlægning af græsmarker

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

Det generelle forbud om omlægning af marker med fodergræs til andre afgrøder gælder i perioden fra den 1. juni frem til den 1. februar. På lerjorde, JB 7-9, må fodergræsmarker dog ompløjes fra 1. november, hvis der skal sås vårsæd på arealet næste forår. Landbrugsstyrelsen har defineret "fodergræs" som de otte afgrøder/afgrødekoder, som er vist i tabel 4.

Dog kan bedrifter, som IKKE gør brug af kvægundtagelsen om 230 kg N/ha, omlægge fodergræsmarker frem til 15. august, så længe de lægges ud til fodergræs igen – enten i renbestand eller med dæksæd af grønkorn. Desuden er det også en mulighed at så vinterraps efter græsmarken, mens det ikke er lovligt at dyrke vintersæd efter fodergræsmarker.

Tabel 4 Følgende afgrødekoder er underlagt forbuddet og må ikke omlægges i efteråret

Afgrødekode	Afgrøde – fodergræs
173	Kløver til slæt (inkl. til eget foder)
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne
256	Permanent græs, over 50 % kløver/lucerne
257	Permanent græs, uden kløver
260	Kløvergræs under 50 % kløver/lucerne under 50 pct. bælgeplanter (omdrift)
261	Kløvergræs over 50 % kløver (omdrift)
262	Lucerne, lucernegræs med over 50 % lucerne (omdrift)
263	Græs uden kløver (omdrift)

Øvrige "græs-afgrøder", herunder permanente græsmarker, er ikke underlagt forbuddet, men vær opmærksom på, at der kan være andre begrænsninger, og evt. forbud mod omlægning i forhold til tilmeldte ordninger eller arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Er du tvivl om, hvordan det forholder sig på din bedrift, så kontakt din planterådgiver.

Kvægundtagelsesbrug – følgende regler gælder for omlægning af græsmarker 2022/2023

- Græsmarker (omdrift- og permanentearealer) må kun omlægges i perioden fra 1. marts til 1. juni, dvs. der er IKKE mulighed for at omlægge græs til græs eller grønkorn frem til 15. august.
- Der må ikke tilføres husdyrgødning i perioden 31. august til 1. marts til en græsafgrøde, som omlægges i samme planperiode.
I praksis betyder det, at hvis du tilfører husdyrgødning til en mark, eller lader den afgræsse, efter 31. august, må den IKKE omlægges i foråret 2023.
- Marker, som IKKE skal omlægges i foråret 2023, må tilføres husdyrgødning i september jfr. de generelle regler.

Nedvisning af græsmarker og græsefterafgrøder

Der er ikke regler for, hvornår etablerede græsmarker må nedvisnes. Hverken efter de generelle regler eller på brug omfattet af kvægundtagelsen – dog skal der være høstet mindst tre slæt, for at kravet om benyttelse til den fulde kvælstofkvote er opfyldt.

På kvægbrug, som følger de almindelige harmonibestemmelser, må græsefterafgrøder, som skal tælle med som pligtige-, husdyr-, målrettede- eller MFO-efterafgrøder, nedvisnes den 20. oktober efter de generelle bestemmelser. Dog må efterafgrøder i majs tidligst nedvisnes 1. marts 2023.

På bedrifter, der gør brug af kvægundtagelsen, må nedvisning af græsefterafgrøder først ske fra 1. marts 2023, hvis de tæller med til opfyldelse af 80 % kravet. Efterafgrøder i majs må ikke under nogen omstændighed nedvisnes før 1. marts 2023. Kontakt din planterådgiver for en beregning, inden du nedviser efterafgrøder.

Obligatorisk målrettede efterafgrøder

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

Som tidligere nævnt i TILVÆKST Grovfoder nr. 17 er målet om målrettede efterafgrøder i mange kystvandoplande ikke opfyldt. Derfor bliver der krav om obligatorisk målrettede efterafgrøder for efteråret 2022. Indberettes obligatoriske målrettede efterafgrøder ikke, vil der i stedet ske en reduktion i kvælstofkvoten for gødningsåret 2022/2023.

Landbrugsstyrelsen har nu beregnet, hvordan restkravet om kvælstofindsatsen skal fordeles. Har du opfyldt dit krav med frivillige målrettede efterafgrøder i foråret, får du ikke et krav nu, idet den manglende indsats fordeles mellem de ansøgere, der ikke har opfyldt deres krav i det enkelte kystvandopland. Har du et krav kan kravet læses i "Opgørelse af efterafgrøder 2022" i gødningskvote- og efterafgrødeskemaet i Landbrugsstyrelsens Tast-selv. Landbrugsstyrelsen har udarbejdet en artikel, som vejleder til, hvordan dit efterafgrødekrav aflæses. Ellers kontakt din planterådgiver.

Selvom indberetning af obligatoriske målrettede efterafgrøder først skal ske senest den 10. september 2022, er det vigtigt at du nu tager stilling til, hvor efterafgrøderne skal placeres. Du bør få det på plads inden høsten for alvor går i gang, og deadline for etablering af efterafgrøder lige pludselig står for døren. Husk, at de kommende vintersædsarealer også skal tænkes ind i puslespillet.

På kvæg-undtagelsesbrug kan der opstå en udfordring med at finde arealer til de sidste efterafgrøder, da der ikke er ret stort ledigt areal til ekstra efterafgrøder, når 80 %-kravet skal opfyldes. For mange kvæg-undtagelsesbrug vil det derfor nok være nødvendigt i stedet at anvende en reduktion i kvælstofkvoten for næste gødningsår (2022/23) for at opfylde kravet.

Udbringning af husdyrgødning (organisk gødning) i efteråret

Af planterådgiver Thomas Harbo. (Kilde: Bekendtgørelse nr. 1102 - Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.)

Reglerne for anvendelse og udbringning af gødning, såvel handelsgødning, i bekendtgørelsen kaldet kunstgødning, som husdyrgødning/organisk gødning, er reguleret af Bekendtgørelse nr. 1102 af 29. juni 2022 – *Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning.*

Flydende organisk gødning, §9, stk. 2–3

Reglerne for udbringning af flydende organisk gødning er ikke ændrede gennem flere år.

I perioden fra efter høst, dog senest 1. oktober, til før 1. februar må der ikke udbringes flydende organisk gødning. Dog må der udbringes flydende organisk gødning i perioden fra høst til 1. oktober (15. oktober) til flg. arealer:

- Etablerede, overvintrende fodergræsmarker, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
- Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
- I perioden fra efter høst til før 15. oktober må der udbringes flydende organisk gødning, bundfald eller kvælstofholdig kunstgødning på arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.
- Arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller blandinger heraf, og hvor der efterfølgende etableres sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.

Fast organisk gødning, §9, stk. 15–16

Derimod er tidspunkterne for udbringning af fast organisk gødning ændrede med den gældende bekendtgørelse. De nye regler er som flg.:

- I perioden fra efter høst til før følgende tidspunkter må der ikke udbringes fast organisk gødning bortset fra have- og parkaffald
 - 1. november på lerjord (JB-nr. 7-9).
 - 1. december på lerjord og humusjord (JB-nr. 5, 6, 10 og 11).
 - 1. februar på sandjord (JB-nr. 1-4).
- Der kan udbringes fast organisk gødning i perioden fra efter høst til før etablering af afgrøder på arealer, hvor der **senest 1. september etableres græs, vinterraps, vintersæd** eller grøngødning med gul sennep, olieræddike eller gul sennep og olieræddike forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.